

SROVNÁVACÍ ZPRÁVA: JAK ČESKO A SLOVENSKO POMÁHAJÍ UPRCHLÍKŮM S BYDLENÍM?

V Česku žije zhruba 2000 uprchlíků, kteří tu získali mezinárodní ochranu, na Slovensku jen asi 400. Obě země disponují nástroji, kterými jim pomáhají zajistit bydlení, v Česku je ale tento systém rozvinutější. Integrační politiky v obou státech nicméně stále trpí řadou nedostatků. Situace uprchlíků rovněž odráží systémové problémy podpory bydlení v obou státech. Tyto i další poznatky přináší srovnávací zpráva, kterou dnes vydal Člověk v tísni společně se slovenskou nevládní organizací Marginal.

Jak Česká republika, tak i Slovensko hostí stále velmi malé množství držitelů mezinárodní ochrany. Jejich výjimečné postavení mezi migranty, dané složitou životní situací a zakotvené v evropském a mezinárodním právu, nicméně vyžaduje ze strany států zvýšenou péči o zajištění sociální integrace. Adekvátní a dostupné bydlení je přitom klíčovou součástí úspěšného procesu integrace uprchlíků do nové společnosti.

Text dokládá, že v právech a přístupu k běžným formám podpory bydlení mají v obou zemích držitelé mezinárodní ochrany takřka stejnou pozici jako občané státu. Vedle jazykové bariéry a kulturních nedorozumění představuje problém nedostupnosti obecního a sociálního bydlení, toho je v obou zemích nedostatek a podmínky pro jeho získání nemusí být pro cizince, včetně uprchlíků, splnitelné, anebo mohou být vůči nim i přímo diskriminační. Rozsah dostupných sociálních benefitů pro azylanty odráží jejich všeobecnou úroveň v dané zemi, takto např. příspěvky na bydlení v Česku může čerpat širší okruh osob než obdobná forma podpory na Slovensku. Na druhou stranu může azylant v Česku přijít o možnost získat doplatek na bydlení, pokud se ocitne v obci vyhlášené tzv. bezdoplatkové zóně, což se např. týká azylového integračního střediska v Předlicích (Ústí nad Labem).

Autoři rovněž upozorňují, že oba státy disponují nástroji, které jsou cílené právě na azylanty a držitele doplňkové ochrany, aby jim problém s bydlením pomohly řešit. V Česku je to Státní integrační program, určený výlučně držitelům mezinárodní ochrany, který nabízí v první fázi integrace uprchlíkům 12 až 18 měsíců dostupného (byť ne bezplatného) ubytování v bytech v jednom ze svých 4 integračních středisek. Tam se jim zároveň věnují integrační pracovníci snažící se pro ně mimo jiné zajistit navazující bydlení. Na Slovensku, kde existenci obdobného střediska předpokládá zákon, nicméně v současné době žádné nefunguje. Na rozdíl od Česka, kde je cílená podpora řešená systematictější způsobem, plně financovaná státem a prostřednictvím svého poskytovatele zasazená do struktur státu, je na Slovensku podpora držitelů mezinárodní ochrany závislá na aktivitách neziskových organizací a na financování ze zdrojů EU, které je třeba pravidelně obnovovat. To vnáší do systému nestabilitu. I přesto ale poskytuje

Fungování systému cílené podpory v Česku a na Slovensku:

Uprchlík z Běloruska získá v Česku azyl. V rámci Státního integračního programu může rok bydlet v jednom ze čtyř Azylových integračních středisek (Předlice, Havířov, Jaroměř Brno), kde za ubytování v samostatné jednotce platí přibližně 1000 Kč měsíčně + cenu energií. Sociální pracovník mu dle individuálního plánu pomáhá zajistit navazující bydlení: od vyhledání vhodného bytu, přes komunikaci s majitelem a realitkou, uzavření smlouvy, až po zajištění stěhování. Zároveň mu může být uhrazený 1. a 2. nájem, stěhování, poplatek realitní kanceláři nebo základní vybavení domácnosti.

Pokud ten stejný uprchlík získá azyl na Slovensku, tak má podobně jako v Česku právo na jednorázovou finanční podporu od ministerstva vnitra ve výšce 1,5násobku životního minima (t. č. 322,25 eur); pokud by získal pouze doplňkovou ochranu, tuto podporu nedostane. Následně se může přihlásit do integračního programu realizovaného neziskovou organizací, která mu poskytne finanční příspěvek na ubytování, stravu a základní životní potřeby během podpůrného období, které trvá typicky 6 měsíců. Sociální pracovník mu na základe individuálního integračního plánu pomáhá s řešením životných situací včetně hledání vhodného ubytování.

realizátor integračního programu pro uprchlíky na Slovensku svým klientům individuální přístup a časově omezenou (6 měsíců) finanční podporu, a to i na zajištění bydlení.

Nehledě na stále relativně krátkou historii podpory azylantů a držitelů doplňkové ochrany v obou zemích systém asistence již řadu let prochází vývojem. Spoluautoři textu nicméně vyzdvihují, že se jako přetrvávající problém jeví absence dostatečně vypovídajících dat a monitorovacích mechanismů, které by dokázaly vyhodnotit, jak jsou nástroje integrační politiky v pomoci uprchlíkům efektivní, a tedy i jak by se měly dále rozvíjet.

Ke stažení:

Podpora bydlení držitelů mezinárodní ochrany v České a Slovenské republice -

<http://www.forintegration.eu/pl/pub/housing-support-for-beneficiaries-of-international-protection-in-the-czech-republic-and-the-slovak-republic/dnl/67>

Srovnávací zpráva: Žadatelé o azyl a držitelé mezinárodní ochrany v zemích V4 (Aktualizovaná zpráva, 2019) - https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1221/file/cr_v4niem_2019.pdf

Žadatelé o azyl a držitelé mezinárodní ochrany ve 14 zemích EU (NIEM) -

<http://www.forintegration.eu/pl/pub/the-european-benchmark-for-refugee-integration-evaluation-1-comprehensive-report/dnl/59>

Kontakt:

Ondřej Novotný

koordinátor projektu V4/NIEM

Člověk v tísni

[Varianty - Program migrace](#)

gsm: +420 777 761 784

e-mail: ondrej.novotny@clovekvtisni.cz

Publikace je spolufinancována ze zdrojů Azylového, migračního a integračního fondu EU v rámci projektu NIEM „National Integration Evaluation Mechanism. Measuring and improving integration of beneficiaries of international protection“ a z International Visegrad Fund v rámci projektu “V4NIEM 2020-2021: Towards common advocacy on integration”, který je ko-financovaný vládami Česka, Maďarska, Polska a Slovenska. Mísí fondu je rozvíjet udržitelnou regionální spolupráci ve Střední Evropě.

www.forintegration.eu

Donoři nezodpovídají za obsah ani za použití informací. Za obsah a vyjádřené názory nesou výlučnou odpovědnost autoři.

